

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

Rodzaj kształcenia

Kurs specjalistyczny jest to rodzaj kształcenia, który zgodnie z ustawą z dnia 5 lipca 1996r. *o zawodach pielęgniarki i położnej* (Dz. U. Nr 57, poz. 602 z 2001 r. z późn. zm.) ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę, położną kwalifikacji do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Organizator kształcenia podyplomowego, na podstawie ramowego programu sporządza program kształcenia. Program kształcenia musi uwzględniać wszystkie elementy modułów wskazanych w planie nauczania ramowego programu, jednak treści nauczania mogą być dostosowane do warunków i potrzeb lokalnych. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia ramowego programu jest dla organizatora i uczestnika kształcenia obowiązującym elementem programu. Osiągnięcie wskazanych umiejętności gwarantuje, że każdy absolwent kursu specjalistycznego będzie posiadać takie same kwalifikacje, niezależnie od miejsca ukończenia kształcenia, podmiotu organizującego kształcenie podyplomowe oraz trybu kształcenia.

Poszczególne moduły ramowego programu zawierają cel, treści nauczania oraz wykaz umiejętności wynikowych, odnoszące się do zajęć teoretycznych jak i praktycznych.

W planie nauczania wskazane jest wyłącznie miejsce realizacji zajęć praktycznych, natomiast w ramowym programie przedstawiono wykaz umiejętności wynikowych, dlatego też organizator oprócz programu kształcenia teoretycznego obowiązany jest opracować program szkolenia praktycznego. Jednocześnie program zajęć praktycznych powinien uwzględniać wykaz świadczeń zdrowotnych (opracowany na podstawie wykazu umiejętności), do zaliczenia których zobowiązany jest uczestnik kursu. Dokumentację zawierającą potwierdzenie zaliczenia poszczególnych świadczeń opracowuje organizator kształcenia. Stanowi ona wewnętrzny dokument organizatora.

Cel kształcenia

Położna monitoruje dobrostan płodu w czasie ciąży i podczas porodu.

Czas kształcenia

Łączna liczba godzin przeznaczonych na realizację programu kształcenia kursu specjalistycznego *Monitorowanie dobrostanu płodu w czasie ciąży i podczas porodu* wynosi 90 godzin dydaktycznych, w tym:

zajęcia teoretyczne	35 godzin,
zajęcia praktyczne	55 godzin.

Plan nauczania określony został dla dziennego trybu kształcenia i zawiera liczbę godzin przeznaczoną na realizację poszczególnych modułów. Z uwagi jednak na lokalne preferencje i potrzeby, prowadzący zajęcia w porozumieniu z kierownikiem kursu mogą dokonać modyfikacji czasu kształcenia w wymiarze nie większym niż 20%. Oznacza to, że 80% czasu przeznaczonego na realizację poszczególnych modułów nie podlega zmianie. Wskazane 20% może być

wykorzystane na przesunięcia pomiędzy poszczególnymi modułami lub w części może zostać przeznaczone na realizację zadań w ramach samokształcenia.

Organizator, w porozumieniu z kierownikiem kursu oraz wykładowcami, ma prawo do modyfikacji czasu trwania kształcenia w zależności od programu realizowanego w trybie innym niż dzienny.

Sposób organizacji

Za przebieg i organizację kursu specjalistycznego odpowiedzialny jest organizator kształcenia.

Planując realizację kursu organizator powinien:

1. Opracować program kształcenia.
2. Opracować regulamin organizacyjny kursu specjalistycznego, który w szczególności określa:
  - organizację,
  - zasady i sposób naboru osób,
  - prawa i obowiązki osób uczestniczących,
  - zakres obowiązków wykładowców i innych osób prowadzących nauczanie teoretyczne i szkolenie praktyczne,
  - zasady przeprowadzenia egzaminu końcowego.
3. Powołać kierownika kursu specjalistycznego.

Do zadań kierownika kursu oprócz zadań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. w *sprawie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych* (Dz. U. Nr 197, poz. 1923) powinno należeć:

- współdecydowanie o doborze kadry dydaktycznej,
- przedstawienie uczestnikom kursu: celu, programu i organizacji szkolenia,
- ocenianie placówek szkolenia praktycznego wg specyfiki i organizacji zajęć,
- pomaganie w rozwiązywaniu problemów,
- udzielanie indywidualnych konsultacji uczestnikom kursu,
- zbieranie i analizowanie opinii o przebiegu kursu.

W dniu rozpoczęcia kursu każdy uczestnik powinien otrzymać:

- harmonogram zajęć teoretycznych i praktycznych,
- wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia.

4. Przeprowadzić postępowanie kwalifikacyjne.
5. Powołać w uzgodnieniu z kierownikiem kursu opiekunów szkolenia praktycznego, którzy powinni być merytorycznymi pracownikami placówek, w których odbywa się szkolenie praktyczne.

Do zadań opiekuna szkolenia praktycznego należy:

- instruktaż wstępny (zapoznanie z celem szkolenia praktycznego, z organizacją pracy, wyposażeniem placówki, jego personelem, zakresem udzielanych świadczeń i in.),
- instruktaż bieżący (organizacja i prowadzenie zajęć, kontrola nad ich prawidłowym przebiegiem, pomoc w rozwiązywaniu problemów i in.),
- instruktaż końcowy (omówienie i podsumowanie zajęć, zaliczenie świadczeń zdrowotnych określonych w programie kształcenia, ocena uzyskanych wiadomości i umiejętności).

6. Wskazać kadrę dydaktyczną posiadającą kwalifikacje określone w programie ramowym.
7. Zapewnić bazę dydaktyczną dostosowaną do liczby uczestników kursu:
  - sale wykładowe,
  - sale warsztatowe,

- pomieszczenia wyposażone w specjalistyczny sprzęt i aparaturę.
8. Zaprojektować, w odniesieniu do poszczególnych modułów, środki dydaktyczne oraz formy zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem form aktywizujących.
  9. Wskazać literaturę do poszczególnych modułów uwzględniając kryterium aktualności i adekwatności doboru do treści nauczania.
  10. Dobrać placówki stażowe na II i III poziomie opieki perinatalnej, w których możliwe będzie zdobywanie umiejętności niezbędnych do wykonywania określonych świadczeń zdrowotnych. Zajęcia stażowe realizować w jednostkach dydaktycznych 5-godzinnych.
  11. Posiadać wewnętrzny system monitorowania jakości kształcenia.

Sposób sprawdzania efektów nauczania

W toku realizacji programu kształcenia przewiduje się ocenianie:

1. Bieżące - rozumiane jako zaliczanie poszczególnych modułów (sprawdzenie stopnia opanowania wiedzy i umiejętności będących przedmiotem nauczania teoretycznego i praktycznego, w tym świadczeń przewidzianych w programie kształcenia). Warunki zaliczania ustala wykładowca/opiekun szkolenia praktycznego, w porozumieniu z kierownikiem kursu specjalistycznego. Warunkiem zaliczenia stażu jest wykonanie i interpretacja, co najmniej 30 zapisów KTG.
2. Końcowe - egzamin teoretyczny i praktyczny złożony przed komisją egzaminacyjną powołaną przez organizatora kształcenia podyplomowego.

Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji programu kształcenia kursu specjalistycznego *Monitorowanie dobrostanu płodu w czasie ciąży i podczas porodu* położna powinna:

- monitorować dobrostan płodu w czasie ciąży i podczas porodu,
- monitorować stan płodu z wadami rozwojowymi w okresie ciąży i porodu,
- wykonać i zinterpretować zapis kardiokograficzny kobiety ciężarnej i rodzącej,
- dokonać wstępnej oceny zapisu EKG płodu,
- rozpoznać zaburzenia czynności serca płodu na podstawie zapisu KTG, EKG płodu oraz innych metod klinicznych i skierować pacjentkę do dalszej diagnostyki.

PLAN NAUCZANIA

Lp.	Moduł	Teoria (liczba godzin)	Staż	Łączna liczba godzin	
			Placówka	Liczba godzin	
I	Monitorowanie akcji serca płodu oraz czynności skurczowej macicy w ciąży i podczas porodu z zastosowaniem kardiografii.	15	oddział patologii ciąży albo perinatologii albo sala porodowa albo izba przyjęć położniczo – ginekologiczna	55	90
II	Zapis elektrokardiograficzny płodu (EKG)	5			
III	Monitorowanie dobrostanu płodu w wybranych stanach klinicznych matki i płodu	15			
Łączna liczba godzin	35		55	90	

PROGRAM NAUCZANIA

MODUŁ I MONITOROWANIE AKCJI SERCA PŁODU ORAZ CZYNNOŚCI SKURCZOWEJ MACICY W CIĄŻY I PODCZAS PORODU Z ZASTOSOWANIEM KARDIOTOKOGRAFII

Cel modułu

Położna monitoruje akcję serca płodu i czynność skurczową macicy w ciąży i podczas porodu z zastosowaniem kardiografii.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania położna powinna:

- omówić podstawy biofizycznej oceny dobrostanu płodu,
- omówić metody rejestracji czynności serca płodu oraz czynności skurczowej macicy z zastosowaniem kardiologii,
- omówić zasady monitorowania dobrostanu płodu w ciąży o przebiegu fizjologicznym,
- omówić zasady monitorowania dobrostanu płodu w okresie porodu,
- przygotować pacjentkę do zapisu KTG z obciążeniem (farmakologicznym, fizycznym),
- omówić zasady opisu, oceny i interpretacji zapisu KTG,
- scharakteryzować kardiologiczną skalę oceny płodu,
- dokonać klasyfikacji zapisów KTG,
- zinterpretować zapis kardiologiczny u ciężarnej i rodzącej,
- określić sytuacje, w których powinno się weryfikować zapis KTG,
- monitorować ocenę dobrostanu płodu przy pomocy kardiologii komputerowej.

Treści nauczania

1. Mechanizmy regulacji czynności serca płodu.
2. Metody rejestracji czynności skurczowej macicy – ocena aktywności skurczowej macicy.
3. Przedporodowe badanie kardiologiczne:
  - a. zasady monitorowania dobrostanu płodu w ciąży o przebiegu prawidłowym (niepowikłanym),
  - b. kardiografia bez obciążenia,
  - c. kardiografia z obciążeniem (fizycznym, farmakologicznym),
  - d. ocena przedporodowej kardiologii.
4. Zasady oceny zapisu kardiologicznego:
  - a. częstość uderzeń serca płodu,
  - b. kryteria oceny oscylacji,
  - c. okresowe zmiany częstości uderzeń serca płodu,
  - d. czynniki wpływające na częstość akcji serca płodu.
5. Kardiologiczna skala oceny stanu płodu.
6. Klasyfikacja zapisów KTG.
7. Ocena postępu porodu oraz dobrostanu płodu podczas porodu:
  - a. zasady monitorowania dobrostanu płodu podczas porodu,
  - b. zapis kardiologiczny podczas porodu:
    - analiza zapisu czynności serca płodu,
    - analiza zapisu czynności skurczowej macicy.

MODUŁ II ZAPIS ELEKTROKARDIOGRAFICZNY PŁODU (EKG)

Cel modułu

Położna wstępnie oceni zapis EKG płodu oraz omówi podstawy teoretyczne innych metod klinicznych oceny dobrostanu płodu.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania położna powinna:

- omówić podstawy zastosowania w diagnostyce prenatalnej innych metod monitorowania dobrostanu płodu,
- dokonać wyboru metod rejestracji dobrostanu płodu, uwzględniając czas trwania ciąży, porodu oraz objawy kliniczne,
- dokonać oceny dobrostanu płodu przy pomocy metod klinicznych,
- przygotować i obsłużyć aparaturę monitorującą,
- prowadzić dokumentację obowiązującą w zakresie monitorowania dobrostanu płodu,
- omówić wykonanie zapisu EKG płodu,
- omówić sposób przygotowania ciężarnej do badania elektrokardiograficznego płodu,
- dokonać wstępnej oceny zapisu EKG płodu,
- rozpoznać zagrożenie płodu w czasie porodu na podstawie EKG płodu,
- omówić różnice i podobieństwa w ocenie dobrostanu płodu przy pomocy metod bezpośrednich i pośrednich.

Treści nauczania

1. Metody rejestracji czynności serca płodu:
  - a. fonokardiografia,
  - b. elektrokardiografia (bezpośrednia, brzuszna),
  - c. ultrasonografia.
2. Monitorowanie stanu płodu z zastosowaniem metod klinicznych (osłuchiwanie, pulsoksymetria, EKG płodowe i in.).
3. Nowoczesna aparatura diagnostyczna stosowana w perinatologii w zakresie monitorowania dobrostanu płodu.
4. Metody rejestracji EKG płodu.
5. Wstępna ocena zapisu EKG płodu.
6. Podobieństwa i różnice w ocenie dobrostanu płodu przy pomocy metody bezpośredniej i pośredniej (elektrokardiografii i kardiografii).

MODUŁ III MONITOROWANIE DOBROSTANU PŁODU W WYBRANYCH STANACH

KLINICZNYCH MATKI I PŁODU

Cel modułu

Położna monitoruje dobrostan płodu w wybranych stanach klinicznych matki i płodu.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania położna powinna:

- omówić stany kliniczne wpływające na dobrostan płodu,
- określić zasady monitorowania dobrostanu płodu w wybranych stanach klinicznych matki i płodu,
- zaplanować monitorowanie dobrostanu płodu w wybranych stanach klinicznych,
- omówić sposób przygotowania ciężarnej/rodzącej do badań biofizycznych i biochemicznych płodu,

- omówić zasady oceny dobrostanu płodu w ciąży po terminie oraz podczas porodu przedwczesnego,
- dokonać wstępnej interpretacji wyników badań diagnostycznych (biofizycznych i biochemicznych),
- ocenić stan płodu z wadami rozwojowymi na podstawie badań diagnostycznych,
- wskazać na zagrożenia dla płodu wynikające z nieprawidłowego zapisu KTG podczas ciąży i porodu,
- omówić wskazania do ciągłego oraz okresowego monitorowania czynności serca płodu.

Treści nauczania

1. Badania biofizyczne płodu w ciąży powikłanej (cukrzyca, nadciśnienie tętnicze, choroby nerek, choroby serca, konflikt serologiczny i in.).
2. Monitorowanie dobrostanu płodu z zastosowaniem metod biochemicznych (kordocenteza, amniopunkcja i in.).
3. Ocena dobrostanu płodu w ciąży po terminie oraz podczas porodu przedwczesnego.
4. Monitorowanie dobrostanu płodu w przypadku ograniczonego wzrostu wewnątrzmacicznego (IUGR).
5. Ocena stanu płodu z wadami rozwojowymi:
  - a. w okresie ciąży,
  - b. podczas porodu.
6. Wskazania do monitorowania czynności serca płodu:
  - a. ciągłego,
  - b. okresowego.

KWALIFIKACJE KADRY DYDAKTYCZNEJ

Wykładowcami, opiekunami stażu mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie i aktualne zatrudnienie w placówce ochrony zdrowia, udzielającej świadczeń zdrowotnych będących przedmiotem kształcenia oraz spełniają, co najmniej jeden z warunków:

1. Posiadają tytuł zawodowy położnej oraz tytuł magistra położnictwa lub pielęgniarstwa.
2. Posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie położnictwa i ginekologii.